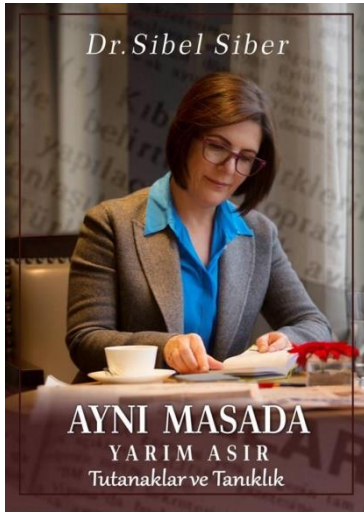

Book Review

Siber, Sibel. *Aynı Masada Yarım Asır, Tutanaklar ve Tanıklık*, Yayına Hazırlayan: Bülent Fevzioğlu, (Lefkoşa, 2019).

Ömer Turan¹

Birkaç aydır Kıbrıs'tayım. Politik tansiyon çok yüksek. Evvela 1974'ten beri kapalı tutulan Maraş bölgesi açıldı. Sonra Cumhurbaşkanlığı seçiminin birinci ve ikinci turu yapıldı. Genel Başkan ve Başbakan Ersin Tatar'ın Cumhurbaşkanı seçilmesinin ardından yeni genel başkanı seçmek için Ulusal Birlik Partisi kongreye gitti. Birinci tur seçimde en çok oy alan iki genel başkan adayı ikinci turda yarışacak derken ikisi de çekildi. Kongre ertelendi. Yeni kongreye kadar partinin genel sekreter Ersan Saner tarafından yönetilmesi kararlaştırıldı. 15 Kasım'da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluş yıldönümü kutlamalarına katılmak üzere Türkiye'den Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın büyük bir heyetle gelmesi ve Maraş'ı ziyaret etmesi Kıbrıs siyasetini daha da hareketlendirdi. Cumhurbaşkanı Tatar, Saner'e hükümeti kurma görevi verdi.

Saner yaptığı görüşmelerden bir sonuç alamayarak görevi iade etti. İkinci büyük parti olan Cumhuriyetçi Türk Partisi'nin genel başkanı Tufan Erhürman'a görev verildi. O da güvenoyu alabilecek bir hükümet kurmaya muvaffak olamadı. Yeniden görevlendirilen Saner nihayet hükümeti kurdu. Ve bunların tamamı iki ay gibi kısa bir sürede gerçekleşti.

Kuzey Kıbrıs'ta Maraş'ın açılmasından Tatar'ın seçilmesine, Erdoğan'ın ziyaretinden yeni hükümetin kurulmasına yaşanan bütün bu gelişmeler bir büyük tartışmanın gölgesinde konuşuluyor: Kıbrıs Türklerinin geleceği. Bir görüşe göre, Rumlarla birlikte yaşama arayışı her halükarda sürdürülmeli. Diğer görüş ise 1974'ten bu yana süren görüşmelerde bir yol alınmadığını, bu umutsuz çabanın ilanihaye sürdürülemeyeceğini, artık bu kapının kapatılması ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bağımsız bir devlet olarak yoluna devam etmesi gerektiğini savunuyor.

Sibel Siber'in “*Aynı Masada Yarım Asır, Tutanaklar ve Tanıklık*” isimli kitabı bu tartışmalara ışık tutacak bilgi ve belgelerle dolu. Kendisi Lefkoşa doğumlu. Cerrahpaşa'da tıp eğitimini, Şişli Etfal'de ihtisasını tamamladı. 20 yıla yakın bir süre adada dâhiliye mütehasssısı olarak çalıştıktan sonra 2009'da milletvekili seçildi. 2013 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ilk kadın başbakanı oldu. 2013 – 2018 yılları arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclis Başkanlığı görevini yürüttü. Birçok sosyal sorumluluk projesi gerçekleştirdi. Medeni cesarete sahip, saygın, sade ve müteşebbis bir kişilik. Ehl-i kalem. Gazete yazıları, denemeleri var. “*Düşlerim ve Düşüncelerim*” diğer kitabı.

¹ Prof. Dr., Middle East Technical University. E-mail: omert@metu.edu.tr

Journal of Anglo-Turkish Relations, Volume 2, Number 1, January 2021

Turan, Ömer. Review of “*Aynı Masada Yarım Asır, Tutanaklar ve Tanıklık*”, by Sibel Siber, *Journal of Anglo-Turkish Relations*, Vol. 2, No. 1, (January 2021), pp. 95-97.

Siber, dünyanın en uzun süreli anlaşmazlıklardan biri olarak nitelediği Kıbrıs Sorunu'nun çözümüne ilişkin bu zamana kadar yapılan çalışmaları anlatıyor. Müzakere sürecini uzun bir yolculuğa benzetiyor: Arzulanan hedefe bir türlü ulaşamamaktadır. Tünelde bir ışık görülmemektedir. Düşünen ve sorgulayan bir siyasetçi kimliğiyle denenmiş ve netice alınmamış bir yöntemde ısrar etmenin anlamsızlığını gözler önüne seriyor; hastalık yoktur hasta vardır diyen bir hekim kimliğiyle kronikleşen bu duruma başka bir tedavi yönteminin uygulanmasının lüzumuna dikkati çekiyor.

Siber'in kitabında çocukluk anıları var, Başbakan ve Cumhuriyet Meclisi Başkanı olarak yaşadıkları var, yerli ve yabancı devlet adamlarıyla görüşmeleri var. Ancak eser bir hatırat değil. Umarım bir gün hatıralarını da yazar. Burada sadece kronikleşen bu problem ele alınmış. Elbette kendi perspektifinden ve kendi değerlendirmeleriyle. Kitapta, yazarın kendi hatıraları ve gözlemlerinin yanı sıra gönderdiği ve kendisine gelen mektuplara yer verilmiş. Bunlara ilaveten Fazıl Küçük Arşivi'nden, Meclis gizli celse zabıtlarından, Denктаş ve Klerides'in yayınlanmış hatıralarından ve gazete kùpurlarından alıntılarla toplumlararası görüşmelerin hikâyesi, bir başka söyleyişle menzil-i maksude nasıl ulaşamadığı anlatılmaktadır. Bu nasılın içinde niçin de gizlidir.

Yazar açık, net ve gerçekçi. Kıbrıs sorununa ilişkin yaklaşımını şu cümlelerle ortaya koyuyor: “Bu adada; uzlaşa ile bulunacak, kalıcı, yaşayabilir, her iki toplumun da barış içinde yaşayacağı bir çözüme ulaşılması en büyük arzumdur. Bu arzu ve umut, var olan gerçekler ve doğru tespitler ışığında gerçekleşebilir ancak. Yoksa hayal ettiklerimizi gerçek sanırsak, işte o zaman gerçeklikten ve çözümden uzaklaşır, sorunla yaşamaya alışır, kısaca statükonun esiri oluruz.” Eserinin çerçevesini ise şöyle çiziyor: “Kitap; bunca yıldır masadaki çözüm modeli olan federasyon arayışlarının ve müzakerelerinin neden her seferinde başarısızlıkla sonuçlandırıldığına dair bilgi, belge ve kişisel gözlemlerim ışığındaki değerlendirmelerimi içermektedir.”

Kıbrıs müzakereleri 3 Haziran 1968 tarihinde Beyrut'ta başladı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kıbrıs Özel Temsilcisi Osorio Tafall'ın kurduğu masada Türk toplumunu Rauf Denктаş, Rum toplumunu ise Kleridis temsil etti. Denктаş'ın istikşafi olarak nitelediği görüşmelerde bir paket anlaşması imkânı arandı. Bu şekilde başlayan ve daha sonra Lefkoşa'da ve başka şehirlerde yürütülen görüşmelerden bir sonuç alınamadı. Sonraki yıllarda da nice masalar kuruldu. Denктаş'ın ardından Talat, sonra Eroğlu, daha sonra Akıncı Türk toplumunu temsilen görüşmeleri sürdürdü. Karşı tarafta Makarios, Kyprianou, Vasiliu, Klerides, Papadopulos, Hristofyas, Anastasiadis... İsimler & mekânlar değişti, gündem değişmedi. Masalar kurulduğuyla, konular görüşüldüğüyle kaldı. Maksat hâsıl olmadı.

Siber bu durumu tarafların aynı yolu izleyerek farklı çözüme ulaşma hedeflerine bağlamaktadır. Birleşmiş Milletler'in çözüm parametreleri “iki toplumlu, iki bölge, siyasi eşitliğe dayalı bir federasyon” şeklindedir. Yıllarca bunun için görüşülmektedir. Bununla beraber Makarios'tan Anastasiadis'e Rum toplumunu temsilen masada oturanlar, küçük bir azınlık olarak gördükleri Türklerle eşit olmaya karşı çıkıyorlar. Bu bakış sadece Rumları temsilen masada oturanların değil, Rumların büyük çoğunluğunun bakışı. Masada oturanlar siyasi baskılarla eşitliğe dayalı belgeleri imzalasalar da ilk fırsatta imzalarını inkâr ediyorlar.

Journal of Anglo-Turkish Relations, Volume 2, Number 1, January 2021

Turan, Ömer. Review of “*Aynı Masada Yarım Asır, Tutanaklar ve Tanıklık*”, by Sibel Siber, *Journal of Anglo-Turkish Relations*, Vol. 2, No. 1, (January 2021), pp. 95-97.

19 Şubat 1959’da Kıbrıs Cumhuriyeti’nin kuruluş antlaşmasını imzalayan Makarios, 1963 yılında Kıbrıs Türk halkının haklarını zorla geri aldı, onları gettolarda yaşamaya mahkûm etti. Aynı Makarios 1968 yılında “%18 nüfusa sahip bir toplum bize hükmedemez” diyerek, Anayasa’yı değiştirmek istedi. Annan Planı’nı imzalayanlar halkoylamasında reddedilmesine önyak oldular. Mevcut lider Anastasiadis, azınlık çoğunluğa hükmedemez diyerek siyasi eşitliği reddediyor.

Kitabın birinci kısmı değindiğimiz şekilde tanıklıkları içeriyor. İkinci kısmı ise tutanaklar. Daha doğrusu eklerden oluşuyor. Konumuza ilişkin 1968, 1970, 1971, 1972, 1973 yıllarına ait Meclis gizli celse zabıtları, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri ve Kıbrıs Özel Temsilcisi’ne gönderilen mektuplar, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin 2015-2017 görüşmelerine dair raporu, KKTC Cumhuriyet meclisinin ve temsil edilen partilerin deklarasyon ve ortak açıklamaları gibi önemli belgeler burada yer alıyor.

Sonsöz kısmı yazılamamış kitabın müzakere süreci üzerine düşüneceklerle ve çalışacaklara ışık tutacağına inanıyor, Siber’i kutluyorum.